

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจรวมถึงเทคโนโลยีในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการหรือผู้ขายสินค้าผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น และในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีและวิทยาการขั้นสูงมาใช้พัฒนาผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ ทำให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไม่สามารถที่จะตรวจสอบได้ว่ามีความปลอดภัยหรือบกพร่องหรือไม่ ประกอบกับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี เอกชนสามารถประกอบการอย่างใดก็ได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย โดยรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการของเอกชน ทำให้ผู้ประกอบการแต่ละรายผลิตสินค้าออกมาเพื่อแข่งขันกันอย่างเสรีโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายโดยเฉพาะมาเพื่อควบคุมการผลิตรถยนต์ของผู้ประกอบการและเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคโดยให้มืองค์กรในการตรวจสอบความปลอดภัยของสินค้าประเภทรถยนต์ก่อนนำออกสู่ตลาด

ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคก็ตาม แต่ไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จะควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยในรถยนต์ทั้งคัน และไม่มีมาตรการที่ตรวจสอบว่ารถยนต์ที่ผลิตขึ้นนั้นมีความปลอดภัยหรือไม่ รวมถึงเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจะมีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องเพียงใด จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม โดยกำหนดให้มีมาตรการในการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกสู่ตลาด ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันและคุ้มครองผู้บริโภคก่อนที่จะมีความเสียหายเกิดขึ้น ปัจจุบันแม้จะมีพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ขึ้นมาเพื่อจะแก้ไขปัญหาคความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตมักจะกระทำทุกวิถีทางเพื่อผลิตสินค้าให้ได้สินค้าในปริมาณมากในราคาที่ลงทุนต่ำเดิมหรือในราคาต้นทุนที่ถูกลง จึงทำให้สินค้าที่ผลิตขึ้นมานั้นไม่มีคุณภาพทำให้ผู้บริโภคได้รับอันตรายจากสินค้าหรือบริการที่ไม่ปลอดภัย ประกอบกับการแข่งขัน

ทางการตลาดสูงขึ้น จึงได้มีการนำกลยุทธ์ในการขายสินค้าทุกรูปแบบเพื่อขายสินค้าของตน ซึ่งมักทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของสินค้ากับผู้บริโภคนเกิดกรณีพิพาทระหว่างกันขึ้น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตซึ่งมีอำนาจทุนและวิทยาการต่างๆ เหนือกว่าผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคซึ่งมีอำนาจต่อรองน้อยกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบ ผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์ใหม่มีความเสี่ยงที่จะได้รับความไม่พึงพอใจกับการใช้รถยนต์ใหม่เพราะความบกพร่องที่ไม่อาจตรวจพบในขณะที่ซื้อรถยนต์ใหม่ เนื่องจากรถยนต์มีส่วนประกอบต่างๆ มากมาย ซึ่งส่วนประกอบเหล่านี้จะผลิตกันแบบแยกชิ้นส่วนแล้วจึงนำมาประกอบรวมกัน ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถตรวจสอบพบเห็นความชำรุดบกพร่องได้ด้วยตนเอง ความชำรุดบกพร่องมักจะพบต่อเมื่อผู้บริโภคได้นำรถยนต์ไปใช้ ซึ่งเป็นการตรวจพบในภายหลังจากที่ได้มีการซื้อรถยนต์นั้นไปใช้แล้ว ดังเช่นกรณีของนางสาวเดือนเพ็ญ ศิลาเกษ ที่ซื้อรถยนต์ยี่ห้อฮอนด้า รุ่นซีอาร์วี แต่ปรากฏว่ารถยนต์มีปัญหาตั้งแต่ซื้อมา โดยนางสาวเดือนเพ็ญ ได้นำรถยนต์ดังกล่าวเข้าสู่ศูนย์ซ่อมหลายครั้ง โดยเจ้าของบริษัทรถยนต์ยืนยันว่าจะไม่เปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ให้ นางสาวเดือนเพ็ญจึงได้ทำการทูลรถประจาน จึงเห็นได้ว่ากฎหมายหรือมาตรการที่คุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องการตรวจสอบความปลอดภัยของสินค้าหรือบริการ ยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคได้ ทำให้ผลเสียตกอยู่กับผู้บริโภค และรถยนต์นั้นเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นอาจกระทบต่อชีวิตร่างกายของผู้บริโภคซึ่งยากที่จะเยียวยาให้กลับคืนมาเช่นเดิมได้ และเนื่องจากปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจมีการแข่งขันกันสูงรวมทั้งพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ผู้ผลิตรถยนต์ก็ต้องการที่จะได้รับกำไรสูงสุดจากการผลิตรถยนต์ของตน จึงทำให้มีการลดต้นทุนการผลิตและอาจจะเลยถึงมาตรฐานความปลอดภัยของรถยนต์ และด้วยกระบวนการผลิตรถยนต์ที่มีความสลับซับซ้อนนี้เองทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถที่จะทราบได้ว่าชิ้นส่วนอุปกรณ์ของรถยนต์ชิ้นใดมีความชำรุดบกพร่องหรือไม่ เนื่องจากกระบวนการผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ของรถยนต์ในปัจจุบันนี้มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น ระบบเบรกก็มีระบบ ABS ระบบเกียร์ก็เป็นแบบอัตโนมัติ พวงมาลัยก็เป็นแบบพาวเวอร์ เป็นต้น ซึ่งการทำงานของระบบต่างๆ ที่กล่าวมานั้นผู้บริโภคไม่สามารถตรวจสอบได้จากสภาพที่มองเห็นด้วยตาเปล่า และการตรวจสอบต้องใช้ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อีกทั้งต้องใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการตรวจสอบและบางรุ่นอาจต้องใช้คอมพิวเตอร์เฉพาะด้านในการตรวจสอบ จึงเป็นการยากที่ผู้บริโภคจะตรวจสอบถึงความชำรุดบกพร่องของอุปกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบของรถยนต์ และไม่สามารถทราบได้ว่ารถยนต์หรือชิ้นส่วนรถยนต์นั้นมีความปลอดภัยได้มาตรฐานหรือไม่อย่างไร อีกทั้งมาตรการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ในประเทศไทยก็ยังไม่มีความที่เพียงพอที่จะผลิตรถยนต์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานความปลอดภัยเพียงพอดังเช่นของต่างประเทศ และไม่มีการทดสอบการชน

(Crash Test) ก่อนวางตลาดดังเช่นต่างประเทศ ดังนั้น เมื่อผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากรถยนต์ซึ่งชำรุดบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน จะเรียกร้องค่าเสียหายหรือได้รับการเยียวยาความเสียหายได้อย่างไรไม่เพียงพอ ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดให้รถยนต์ที่ผลิตขึ้นมาต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำออกจำหน่าย จึงทำให้ผู้บริโภคได้รับความเสี่ยงต่อการใช้รถยนต์ ประกอบกับรถยนต์เป็นสินค้ามีราคาสูงและเมื่อเกิดความชำรุดบกพร่องขึ้นต่อชิ้นส่วนใดส่วนหนึ่งของรถยนต์อาจทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของผู้บริโภคได้ ดังเช่นกรณีอุบัติเหตุรถตู้โดยสารบนทางด่วนโทลล์เวย์คอนเมืองที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 9 ศพ หรือ กรณีรถทัวร์โดยสารของคณะท่องเที่ยวที่เกิดอุบัติเหตุพลิกคว่ำที่ประเทศมาเลเซียทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 27 ศพ เป็นต้น

ดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงมุ่งเน้นเพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคและเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ รวมถึงหามาตรการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนออกสู่ตลาด และหามาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ โดยศึกษาเทียบเคียงกฎหมายต่างประเทศ อาทิ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น มาปรับใช้กับกฎหมายไทยเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา ในการคุ้มครองผู้บริโภครวมถึงการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ให้มีความชัดเจนและเหมาะสม ซึ่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะมีประโยชน์ต่อสังคมไทยในการคุ้มครองผู้บริโภคและยังเป็นการป้องกันก่อนที่จะเกิดความเสียหายขึ้นจากการใช้รถยนต์และยังตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำออกจำหน่าย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความปลอดภัยจากสินค้า

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึง ประวัติความเป็นมา ความหมาย สาระสำคัญ สภาพปัญหา ทฤษฎี และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกสู่ตลาดและก่อนนำรถยนต์ออกจำหน่าย

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์และมาตรการการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำออกสู่ตลาดและก่อนมีการจำหน่ายตามกฎหมายของไทยและของต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนากฎหมายของไทย

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของกฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกสู่ตลาดและก่อนนำรถยนต์ออกจำหน่าย

1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ และเพื่อหามาตรการทางกฎหมายและวิธีการเยียวยาความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ โดยศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศเพื่อนำมาใช้กับประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การคุ้มครองผู้บริโภคจากการที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อรถยนต์ที่ไม่ได้มีการตรวจสอบมาตรฐานก่อนนั้น ทำให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนจากความชำรุดบกพร่องที่ไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ หรือตามที่ผู้บริโภคราคาหมายไว้จากการใช้งานตามปกติ นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ที่มีความชำรุดบกพร่องเป็นการเฉพาะ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์และต้องมีการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกจำหน่าย ซึ่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะมีประโยชน์ต่อสังคมไทยในการคุ้มครองผู้บริโภคและยังเป็นการป้องกันก่อนที่จะเกิดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รถยนต์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความปลอดภัยจากการใช้รถยนต์ และได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการความชำรุดบกพร่องของรถยนต์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงที่มาแนวความคิด และเป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ศึกษากรณีการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ โดยมุ่งเน้นถึงการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกสู่ตลาดและก่อนมีการจำหน่ายรถยนต์ โดยนำกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น มาเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อรถยนต์แล้วเกิดความชำรุดบกพร่องจากรถยนต์นั้น โดยศึกษาถึงความแตกต่างและความเหมาะสมในการนำมาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของไทยที่มีในปัจจุบันให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และสามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเป็นธรรม

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electric Data) ในเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทย และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ ตลอดจนหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกสู่ตลาดและก่อนมีการจำหน่ายรถยนต์แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุป แนวทาง และมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงถึง ประวัติความเป็นมา ความหมาย สาระสำคัญ สภาพปัญหา ทฤษฎีและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกสู่ตลาด และก่อนนำรถยนต์ออกจำหน่าย

1.6.2 ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และมาตรการการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำออกสู่ตลาดและก่อนมีการจำหน่ายตามกฎหมายของไทยและของต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนากฎหมายของไทย

1.6.3 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาของกฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการตรวจสอบความปลอดภัยของรถยนต์ก่อนนำรถยนต์ออกสู่ตลาดและก่อนนำรถยนต์ออกจำหน่าย

1.6.4 ทำให้สามารถหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ และเพื่อหามาตรการทางกฎหมายและวิธีการเยียวยาความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ โดยศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศเพื่อนำมาใช้กับประเทศไทย